

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์สาขาสตรีศึกษานี้เป็นการศึกษาเรื่องบทบาทของผู้หญิงในบ้านนาฬิกา บ้านคู ตำบลเขาพระ อำเภอรัตนภูมิ ในพื้นที่แถบจังหวัดสงขลาของประเทศไทย โดยใช้แนวทางการศึกษาแบบงานเขียนทางชาติพันธุ์ที่เขียนถึงผู้หญิงเป็นหลัก ที่ให้ความสำคัญกับการบันทึกเรื่องราวซึ่งเป็นประวัติชีวิตของผู้หญิงคนทรงในพิธีโนราโรงครูผ่านการบอกเล่าของผู้หญิงเองและบุคคลใกล้ชิด เป็นการย้อนกลับไปในวันเวลาที่มีการเข้าทรงของแม่เฒ่าในโรงพิธีในฐานะเป็นคนทรงของสายตระกูล

พิธีกรรม “โนราโรงครู” ในสังคมชนบทภาคใต้ของประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมชาวบ้านในอดีตที่สะท้อนถึงความสำคัญของความเป็นเครือญาติ และเปิดโอกาสให้ผู้หญิงที่มีครอบครัวแล้วได้มีบทบาทในฐานะผู้ประกอบพิธีกรรมด้านจิตวิญญาณ กล่าวคือ เป็นคนทรงในพิธีโนราโรงครู ทำหน้าที่เป็นเสมือนผู้เชื่อมต่อเรื่องราวในอดีตกับปัจจุบัน เป็นการสร้างประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเครือญาติและชุมชนในรูปแบบหนึ่ง เรื่องราวของผู้หญิงคนทรงที่ได้รับการถ่ายทอดไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แสดงให้เห็นว่าสังคมชนบทในอดีตผู้หญิงมีบทบาทที่หลากหลาย นอกเหนือจากบทบาทความเป็นแม่ เมีย และแรงงานหลักในไร่นา และยังเผยให้เห็นเรื่องราว ตัวตน และบทบาทสำคัญของผู้หญิงชาวบ้านทั้งในพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ ที่นำไปสู่การสร้างอำนาจบนฐานของความเชื่อและพิธีกรรมในแบบผู้หญิง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดเริ่มต้นจากข้อสังเกตของผู้วิจัย ที่เห็นว่างานเขียนที่บันทึกเรื่องราวชีวิตของผู้หญิงชนบทภาคใต้ของสังคมไทยมีอยู่ไม่มากนัก โดยเฉพาะเรื่องราวผู้หญิงชาวบ้านในฐานะผู้นำในทางความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชน ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะในสภาพความเป็นจริง ผู้หญิงมักถูกกีดกันออกไปจากพื้นที่ของศาสนาแบบทางการซึ่งตั้งอยู่บนฐานของอุดมการณ์เรื่องเพศแบบชายเป็นใหญ่ อย่างไรก็ตาม เรื่องราวในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้แสดงให้เห็นว่าในสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้หญิงไม่ได้ตกอยู่ในฐานะที่เป็นรองแต่เพียงอย่างเดียว แต่ผู้หญิงได้สร้างอำนาจต้านทานให้กับตัวเองภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ ผ่านการก่อรูปสร้างตัวตนของผู้หญิงในฐานะคนทรงของสายตระกูลในพิธีโนราโรงครู ซึ่งเป็นตัวตนที่ทำให้ผู้หญิงมีอภิสิทธิ์และอำนาจที่แตกต่างจากวิถีชีวิตประจำวันที่ตั้งเครือข่าย และแม้ว่าอภิสิทธิ์และอำนาจดังกล่าวจะเป็นเพียงสภาวะชั่วคราว แต่สภาวะดังกล่าวก็ได้เผยให้เห็นการมีอยู่ของตัวตนของผู้หญิงคนทรงในฐานะของผู้กระทำการทางสังคม และมีบทบาทเป็นศูนย์กลางสำคัญในสังคมชนบทที่ยังผูกพันอยู่กับพิธีกรรมการนับถือผี

Abstract

This thesis of women's studies is to study women roles in Ban Nalurk and Ban Ku, Tambol Kaopra, Amphur Rattaphum in the areas of Songkhla province, Thailand. The study was carried out using feminist ethnography and giving an importance to biographical writing of the woman spirit medium in the Nora Rong Khru ritual by narrating her own lives and close person. This is a flashback to the date and time when there was possession of the grandmother in the place of rite as the spirit medium in lineage.

The rite of Nora Rong Khru in the rural areas of the southern part of Thailand can be a flashback for the said society. It is for the society and indigenous culture in the past. It reflects important features of the kinship and gives a chance for married woman, who can play the role as the ritual specialist or spirit transcendence in the rite of "Nora Rong Khru" as if she is the her/historian of all stories in the past with the present ones. The rite can create a form of the life story and background of particular community. Amid the society in rural areas in the past, women played an important role apart from the roles as mother, wife and main labor in the farms and paddy fields. Consequently, it reveals the self and the role of indigenous women's lives in both private and public sphere, which leads to the power and the ritual in the form of woman.

This thesis starts from the study in my observation that the writings telling the story of women's experiences in rural areas of the southern part of Thai society, which is rare for the study, particularly the story of women as the ceremony conductors of the belief and the ritual in community. The reality of society, women are usually excluded from the religion principle place which derives from the ideology of "Patriarchy". However, the contents of this thesis show that women are not only subordination, but they also have resistance under the relation of unequal powers between genders. Apart from this, it is found that there is the transformation of the woman spirit medium in the Nora Rong Khru ritual. This is a, in which the woman had the privilege and power which were different from a way of daily tight life. Moreover, it reveals that there is identity of the woman spirit medium as a social agent who plays a role as an important center in rural society which has been closely bound with the rite of ghost belief.